

100 1918 2018 LET REPUBLIKY

Dolnolukavický Hlasatel

ČASOPIS PRO DOLNÍ LUKAVICI, KRASAVCE, LIŠICE A SNOPOUŠOVY

VÁŽENÍ A MILÍ SPOLUOBČANÉ,

STÉ VÝROČÍ VZNIKU SAMOSTATNÉHO ČESKOSLOVENSKÉHO STÁTU POKLÁDÁME ZA TAK VÝZNAMNOU UDÁLOST, ŽE JSME JI NECHTĚLI ANI V NAŠÍ OBCI POMINOUT BEZ POVŠIMNUTÍ. ROZHODLI JSME SE PROTO UPLYNULÝCH STO LET PŘIPOMENOUT KONKRÉTNÍMI ZMĚNAMI, KTERÝMI PROŠLA NAŠE OBEC. PŘEJME SI, ABY ZA DALŠÍCH STO LET JICH BYLO JEŠTĚ VÍCE A HLAVNĚ K LEPŠÍMU. ABY I PŘI 200. VÝROČÍ BYLA ZACHOVÁNA NAŠE SVĚBYTNOST!

Vítězslav Opálko, starosta obce

PRVNÍ REPUBLIKA

Období první republiky v Československu začalo 28. říjnem 1918 po pádu Rakouska-Uherska a trvalo až do přijetí Mnichovské dohody v roce 1938. Tato doba je charakteristická, především etapa dvacátých let, jako velice úspěšná po stránce ekonomické, sociální i kulturní. Co se složení obyvatel týká, žili zde Češi a Slováci (Čechoslováci), Maďaři, Poláci, Němci a obyvatelé z Karpatské Rusi. Prvním prezidentem se stal Tomáš Garrigue Masaryk, premiérem Karel Kramář, ministrem zahraničí Edvard Beneš, ministrem financí Alois Rašín a ministrem vojenských Milan Rastislav Štefánik. Hlavním městem se stala Praha a populace činila kolem 13 milionů obyvatel.

Města i venkov vzkvétaly po všech stránkách. V Dolní Lukavici byl postaven pomník padlých, dokončena část nového hřbitova. Za největší akci můžeme považovat výstavbu obecního domu, který byl dokončen v roce 1932. V Krasavcích byla v roce 1927 mimo jiné vystavěna nová kovárna (čp. 11). V Lišicích byla v roce 1926 postavena hasičská zbrojnice, o čtyři roky později zbourána stará zvonice, jež stála uprostřed návsi. Zvoněk byl umístěn na lípu před usedlostí čp. 10 a dalšího roku již byla vybudována zvonice nová. Také se začaly stavět silnice. V roce 1919 z Dolní Lukavice do Lišic, o rok později byla dokončena cesta do Horní Lukavice. V roce 1924 byla ve Snopoušovech vybudována cesta do vršku a následně přesunuta kaplička, která nové cestě

Stavba obecního domu

bránila. V roce 1927 byla dokončena silnice z Lišic do Předenic.

V Dolní Lukavici se prvně v pěti popisných číslech rozsvítilo 29. června 1924, o pět let později, 19. března 1929, dorazila elektřina do Krasavců (měla být dříve, ale zabránily tomu silné mrazy), v Lišicích petrolejky odložili v roce 1933 a ve Snopoušovech v roce 1938.

Jinak to také bylo s vedením obcí. Každá obec nynějšího celku byla tehdy samostatná s vlastním obecním úřadem, starostou a zastupiteli. V Dolní Lukavici byl prvním prvorepublikovým starostou Josef Regner, v Krasavcích Václav Hrubý čp. 19, v Lišicích Havel Macháček čp. 83 a ve Snopoušovech Jan Mařík čp. 17. Každá obec měla svého obecního sluhu, strážníka a bubeníka. Obecním strážníkem v Dolní Lukavici v této době byl Václav Hykyš z čp. 64.

Dobře prosperovala lukavická škola. V době první republiky byl řídícím učitelem Václav Voltr (od roku 1917), který vedl i pamětní knihu obce a školní kroniku. Do školy docházely děti z Dolní a Horní Lukavice, Krasavců, Lišic, Hradčan a Snopoušov. V roce 1918 docházelo 490 žáků. Škola tehdy měla I., II., III., IV. třídu a dvě páté třídy.

Období první republiky je charakteristické také rozmachem v kulturním životě. V Dolní Lukavici byl v roce 1919 založen Sokol, který měl svůj dramatický odbor. Jeho členové sehráli mnoho divadelních

JAK ŠEL ČAS V OBCI

1918

» vznik ČSR, konec I. světové války

1919

» vznik spolku TJ Sokol

» vznik spolku Dělnická tělovýchovná jednota DTJ (zanikl v roce 1951)

1921

» TJ Sokol zakoupil od hraběte Schönborna panské kasino

» začalo se se stavbou čtvrti Pajzovny (první dům čp. 143 - Dvořákovy)

1924

» elektrifikace obce DL (rozsvítilo se v prvních pěti číslech popisných)

1926

» otevřena hospoda U Bílé Růže

» vystavěna nová část hřbitova (první pochována Anna Živná DL čp. 145)

» postaven nový válcový mlýn pana Turka

1927

» odhalen pomník padlých před školou

1929

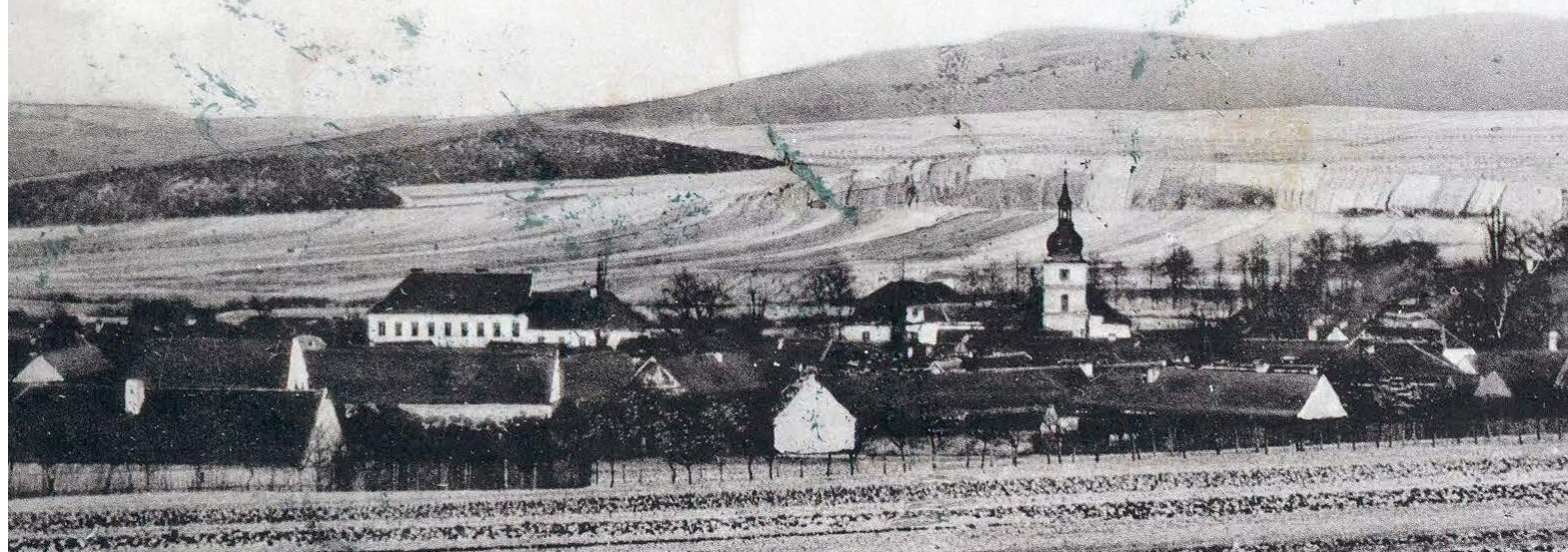
» založen fotbalový oddíl při TJ Sokol

» přestalo se pohřbívat na židovském hřbitově

» elektrifikace obce Krasavce

1931

» založena lidová knihovna (učitelem Beranem)

	Životní úroveň rostla a s tím i počet řemesel a živností		
Hostinství Dolní Lukavice	U Uztlů čp. 60, U Bílé Růže, V Dirce čp. 111, Sokolovna čp. 13 a U Weisportů (nyní je zde dílna pana Bělonože)		
Krasavce	v roce 1926 byla založena nová hospoda Petra Dědiče v čp. 12		
Lišice	v roce 1927 byla udělena hostinská živnost Josefu Tolarovi		
Snopoušovy	nacházela v čp. 3 (říkalo se tam u šenkýřů) a pivo čepovali manželé Josef a Anna Kaslovi, kteří v roce 1924 hospodu rozšířili o sál		
Pekař	Josef Hodic čp. 79, Vojtěch Fremr čp. 82 a později Průchovi čp. 95		
Řezník	Josef Uzel čp. 60, Hynek Bloch čp. 92, František Štefl čp. 108		
Kovář	Josef Kotous čp. 114, Josef Kalčík čp. 52, František Topinka čp. 125		
Zedník	Josef Červenka čp. 120, Josef Brada čp. 95, Jan Duchek čp. 72, Josef Přibán čp. 36, Václav Kolena čp. 23, Matěj Špelina čp. 14		
Švec	Josef Tykvart čp. 11, Josef Kūs čp. 116, Václav Špírk čp. 40		
Krejčí	Martin Hora čp. 33, Václav Suda čp. 98, Václav Kozel čp. 96 a Josef Kasl čp. 50		
Zámečnick	Václav Rezníček čp. 3 a Václav Červenka čp. 10		
Haviř	Josef Jílek čp. 86 a Martin Říha čp. 89		
Cihlář	Václav Komorous čp. 127 a Václav Havlíček čp. 120		
Studnař	Václav Kolena čp. 132	Zahradník	Josef Česák čp. 137
Hrobník	František Kott čp. 65	Kolář	Josef Šilhánek čp. 67
Holič	Rudolf Šlouf čp. 131	Bednář	František Koskuba čp. 17
Listonoš	František Brand čp. 115 a mnozí další	Truhlář	Václav Levý čp. 102

představení. Sokol mimo jiné pořádál bály, přednášky, mikulášské besídky, masopustní zábavy, výlety apod. V roce 1926 byl v Lišicích založen sbor dobrovolných hasičů a o rok později v Krasavcích knihovna. Nutno připomenout, že prosperovaly i ostatní spolky a sdružení jako Dělnická tělovýchovná jednota, místní osvětová komise a další.

Zvláštní poměry však panovaly na lukavickém zámku. Po vzniku ČSR se vše obrátilo proti hraběcí rodině ze Schönbornu, jakožto cizí šlechtě. V listopadu 1918 se před zámkem shromáždili lidé, začali vytloukat okna a nadávat hraběti. Ten dostal strach a druhý den časně ráno odjel se svoji rodinou do Prahy. Zakrátko na to se

VZNIK SAMOSTATNÉHO ČESKOSLOVENSKA

28. října 1918 došlo k vyhlášení samostatného Československa. Tyto zprávy se brzy donesly i k nám. Lišický kronikář ke vzniku ČSR uvedl: *„Zpráva tato i v prostém našem lidu vyvolala veliké nadšení, hned druhého dne obrazy císaře, kde jaké byly, vytrhávány z rámtů. Lid jásal, rázem zapomenul na prožitá utrpení a jako děcko těšil se na nový život…“* V lukavické kronice je psáno: *„Jásotu v národu našem nebylo konce, neboť po 300 let trvající porobě se opět národ náš vzchopil*

SLAVNOST OSADNÍ I ŠKOLNÍ 10. 11. 1918

Školní dívky a družičky vystrojené v krojích, seřadily se před školní budovu, ozdobeny stužkami v barvách národních a slovanských. Odvedeni s hudbou a praporem do kostela. Před bytem obecního starosty, pana Josefa Regnera se seřadila i mužská mládež, dospělé družičky a v selských krojích oděné dívky, dále sbor dobrovolných hasičů, řemeslníci a dělníci s národním praporem zastupitelstva a všechny příškolené obce, úředníci zdejších úřadů, lesní personál a ostatní obyvatelstvo v hojném počtu. Z Krasavce přijely dívky na vyplétaném voze. Všichni účastníci pak kráčeli pokud možno ve čtyřřstupu za hudbou, která se pro ně z kostela vrátila. V kostele promluvil zámecký kaplan František Klejna a farář Vojtěch Kellner sloužil slavností služby boží. Po skončených obřadech se celý průvod ubíral nahoru do panského dvora za zpěvu vlasteneckých písní. Zde se průvod na poli otočil a pokračoval zpátky cestou kolem kostela ke školní budově.

Úvodní slovo měl starosta Josef Regner. Řeč vyslechnuta s pozorností a živou účastí obecenstva. Po ukončení proslovu **zahrála se nová česká hymna Kde domov můj**. Na to ke školní mládeži promluvil Karel Baumruk a nabádal dívky k vlastenecké lásce, jakož i aby školu navštěvovaly a staly se pilností a vzorným chováním chloubou rodičů a ozdobou školy. Nakonec byla třikrát

do prázdného zámku nastěhoval ústav hluchoněmých z Prahy-Smíchova. Velkostatek se začal postupně rozpadat. Nejprve zaniklo ředitelství, pak důchodenský úřad. Správu velkostatku od roku 1925 spravoval jediný zbylý lesní úřad. Na počátku 30. let zůstal Karlu Janovi Schönbornovi pouze hospodářský dvůr, pivovar, cihelna a okolní lesy. V roce 1938 zámek, dvůr, pivovar a část lesů koupil diplomat JUDr. Ferdinand Veverka.

Eva Horová

k samostatnému životu. Pořádány ve všech městech i osadách na počest nevidané radostné slavnosti plné nelíbeného nadšení. I v naší obci byla tato významná událost způsobem důstojným oslavena. Podle vnesení okresního hejtmanství, měla se konati zvláštní slavnost školní v den výročí bitvy na Bílé hoře 8. listopadu 1620. Ale poněvadž nebylo vyučování a bylo dosti nemocí, splynula tato slavnost se slavností osadní pořádanou v neděli 10. listopadu 1918…“

Dožínky roku 1945

provolána sláva Masarykovi a Wilsonovi. Poté znovu zazněla státní hymna, obě sloky. Poté byla slavnost rozpuštěna. Účast byla velická, kdo nemusel, doma nezustal. K doplnění celkového popisu třeba podotknout, že všechny budovy v obci byly vyzdobeny chvojím, věnci, případnými nápisy a papírovými praporky, ze střech vlály dlouhé prapory v barvách národních. Sbor učitelský při této slavnosti převzal úkol pořadatelů, bděl nad pořádkem v průvodu.

Přepsáno ze školní kroniky 1907-1919, s. 173-174

1932

» postavena současná budova obecního úřadu

1934

» dokončeny parkové úpravy kolem pomníku padlých

1935

» začala se stavět kanalizace v ulici „od kovárny“ na podnět Josefa Kotouse

1937

» pokračovalo se se stavbou kanalizace ulice ke Dnešicům

1938

» zámek koupil JUDr. Ferdinand Veverka

» elektrifikace obce Snopoušovy

1942

» konec výroby piva v lukavickém pivovaru

6. 5. 1945

» Dolní Lukavice osvobozena americkou armádou

1947

» zbourána budova bývalého panského špitálu (vedle Honzíků čp. 99)

1948

» zámek byl JUDr. Veverkovi dle Benešových dekretů zkonfiskován

1951

» zanikla hospoda V Dirce

1953

» postaven nový most přes řeku Úhlavu (nahradil dřevěný)

1954

» na zámku byla zřízena pobočka psychiatrické léčebny Dobřany

» přístavba sálu sokolovny

1954

» do obce zaveden obecní rozhlas

1956–1957

» zprovozněni fotbalového hřiště v zámeckém parku

1959–1960

» výstavba kabin na fotbalovém hřišti

1956

» založení JZD (1. menšinová etapa)

1960

» pod samosprávu DL připadly Snopoušovy, Lišice, Krasavce a Horní Lukavice

1962

» na zámku byl sklad léčiv

1964

» postavena sušička na obilí na území pivovaru

1965

» postavena budova holičství, dnešní „klub chovatelů“

1967

» založen ČSCH

1968

» generální oprava ZŠ

OSLAVY ČSR

Téměř každá vesnice na Lukavicku slavila výročí vzniku ČSR. Na oslavy prvního výročí vzniku byla v lukavické škole uspořádána sbírka, která vynesla 57 korun. O programu oslav se zmiňuje školní kronika: *„První výročí dne vyhlášení samostatnosti Československa oslaven na zdejší škole tím způsobem, že učitelé ve svých třídách vyložili dětem význam toho dne. Školní budova byla ozdobena praporem…“*

10. výročí vzniku republiky, 28. října 1928, v Dolní Lukavici začalo v ranních hodinách, kdy se všichni sešli u sokolovny a seřadili se do průvodu, který směřoval k pomníku padlých před školou. V čele průvodu šly školní děti se svými učiteli. Úvodní slovo přednesl řídící učitel Václav Voltř a 4 žákyně, které poté položily věnec k pomníku. Po školní slavnosti byla uspořádána slavnost Místní osvětovou komisí. Slavnost zakončila státní hymna. V Lišicích v předvečer národního svátku místní osvětová komise uspořádala přednášku, které se ujal pan učitel Materka z Chlumčan.

Další záznamy o oslavách 28. října máme ze třicátých let 20. století. V roce 1931 Místní osvětová komise spolu s uči-

se s ním vždy stěhovali do Lán, kde trávil část roku.

Školní kronika Dolní Lukavice uvádí: *„Dne 21. prosince 1918 slavil svůj triumfální vjezd do Prahy tvůrce a první prezident Československé republiky pan T. G. Masaryk, kde byl po čtyřleté nepřítomnosti za neslychaného nadšení národem vítán. Učitelský sbor zdejší školy připojuje svůj skromný hold k jáсотu celého národa.“* Masaryk byl velmi oblíbený. Jeho fotografií měli v domácnostech a v **lukavické škole slavili dokonce jeho narozeniny 7. března**. První oslava se konala hned v roce 1919. Učitelé připravili „slavnost“ v každé třídě. Seznámili žáky s Masarykovým životopisem a zasluhami, jež vykonal pro naši vlast. Závěrem zazněly národní písně v podání žactva. Školní budova byla vyzdobena národním praporem.

Za studijního pobytu v Lipsku se roku 1877 seznámil se svou budoucí ženou, Američankou Charlottou Garrigueovou, se kterou se o rok později v New Yorku oženil. Spolu měli pět dětí: Alici, Herberta, Jana, Eleanor (zemřela v kojeneckém věku) a Olgu. Velkou Masarykovou zálibou byla jízda na koni. I přes vysoký věk jezdil na koni hodinu i dvě denně. Koně

BUSTA T. G. MASARYKA V LIŠICÍCH

7. března 1930 byla svolána slavnostní schůze obecního zastupitelstva v Lišicích. Po této schůzi zastupitelstvo zaslalo panu prezidentovi telegram:

„Obecní zastupitelstvo obce Lišice panu prezidentu T. G. Masarykovi k jeho 80. narozeninám blahopřeje stále zdraví a dlouhé žití a projevuje svou nejhlubší oddanost a úctu.“

Obec se usnesla, že věnuje 2 000 Kč k tomuto slavnostnímu dni. Ve stejném roce byla panem Egmajerem z Plzně zhotovena busta T. G. Masaryka. Peníze na bustu byly získány od divadelních ochotníků z Dolní Lukavice. Za války se svátek 28. října nesměl slavit a dle nařízení protektorátních úřadů měla být busta T. G. M. dne 6. května 1940 odstraněna.

do sokolovny. Zde byla nejprve vztyčena státní vlajka, přičemž hrála hudba státní hymny. Cestnou stráž u vlajky obstarali krojovaní žáci. Starosta obce Josef Kotous pak zahájil slavnost, uvítal všechny přítomné a předal slovo řídícímu učiteli. Pak začal pořad cvičení a branných her. Žáci I., II. a III. třídy předvedli cvičení Vzhůru do přírody, IV. A a IV. B měli Cvičební hodinku a opět žáci I., II. a III. třídy zacvičili pěkné cvičení prostě. Večer byla slavnost ukončena. Při slavnosti účinkovala kapela Pavla Maška, téměř zdarma a dámy z rodičovského sdružení obstaraly vše, co souvisí s drobným bufetem.“

Po roce 1939 byly oslavy 28. října zrušeny. Záznam z roku 1940 v lišické kronice uvádí: *„Národní svátek 28. říjen se opět letošního roku neslavil, neboť byl okupanty zrušen.“*

Svátek se neslavil ani po druhé světové válce. V roce 1968 se slavilo 50 let od vzniku republiky. Dle kroniky se vznik republiky slavil celostátně. V Dolní Lukavici se začalo slavit už 25. října 1968 slavnostním zasedáním tehdejšího místního národního výboru v sále sokolovny. Děti ze školy připravily krátké pásmo. Nejprve přednesly verše. Kronika dále uvádí: *„Zasloužilým občanům našich obcí byly předsedou MNV předány pamětní medaile, diplomy, čestná uznání, knihy a věcné dary za dlouholetou práci pro rozvoj na-*

ších obcí.“ Další den pokračovaly oslavy i v Horní Lukavici a dalších obcích, kde byly uspořádány lampiónové průvody, položeny věnce u pomníku padlých a zapáleny mírové ohně. Na počest tohoto dne se v lukavické škole konalo slavnostní shromáždění žáků a učitelského sboru. Všichni s pozorností vyslechl slavnostní projev ředitele školy a vystoupení pěvecko-recitačního kroužku.

V letošním roce si připomínáme sté výročí republiky. Oslavy tohoto svátku se pravidelně konají na mnoha místech České republiky. Významným místem oslav je Národní památník na Vítkově v Praze, u nějž tradičně probíhá vojenská přehlídka, je držena minuta ticha a položen věnec k hrobu neznámého vojína. Na Hradčanském náměstí probíhá slavnostní přísaha příslušníků Armády ČR. Na Pražském hradě prezident republiky jmenuje do generálské hodnosti schválené důstojníky bezpečnostních sborů. 28. říjen je rovněž řádovým dnem České republiky. Jde tedy o den, kdy jsou ve Vladislavském sále Pražského hradu prezidentem České republiky tradičně udělována státní vyznamenání České republiky vybraným osobnostem. Konkrétně jde o Řád Bílého lva, který je nejvyšším státním vyznamenáním České republiky, Řád Tomáše Garrigua Masaryka, Medaili Za hrdinství a Medaili Za zásluhy.

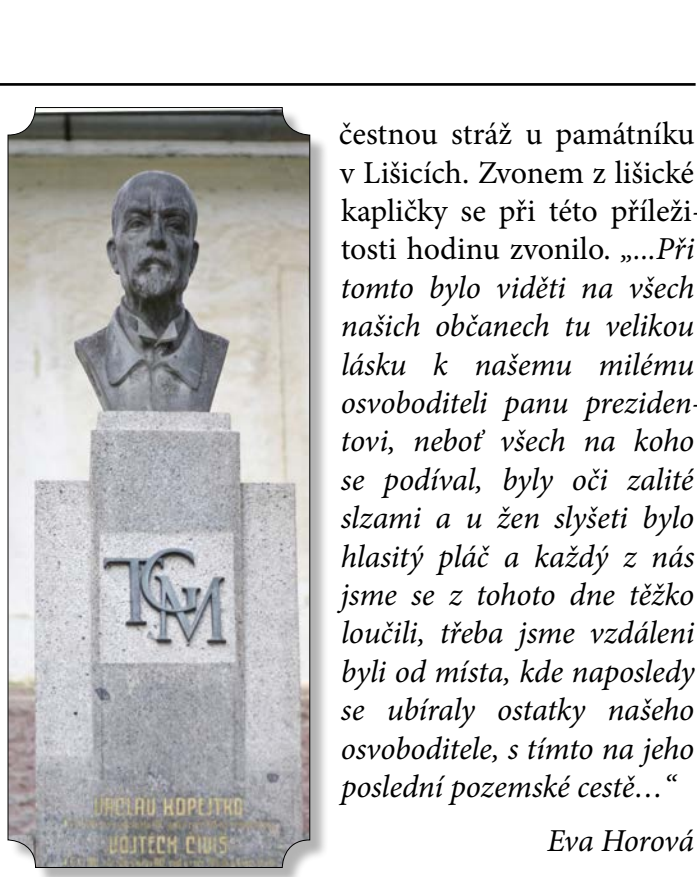
Eva Horová

T. G. Masaryk od Václava Černého

Škola a později také lukavický Sokol pravidelně finančně přispívají na „Masarykovu ligu proti tuberkulóze“. Např. v roce 1921 škola vybrala 650 Kč (žáci z Dolní, Horní Lukavice, Krasavce, Lišic, Snopoušov a Hradčan). Myšlenka této ligy vznikla v neformálním kroužku venkovských lékařů krátce po vzniku ČSR. Za zakladatele je považován praktický lékař z Hlinska Č. Ježdík, kterého vyzvala Ústřední jednota československých lékařů, aby prezidentovi tlumočil některé zdravotní problémy nové republiky. Prezident tuto myšlenku podpořil a věnoval finance do začátku. **Akademický malíř Václav Černý (1856-1950) z Dolní Lukavice čp. 105 namaloval pro základní školu v Přesticích obraz T. G. Masaryka**. Za dob komunistického režimu byl obraz ukryt a do školy opět navrácen až v 90. letech 20. století. V současné době se obraz nachází na schodišti.

Eva Horová

Eva Horová

ROK 1918 MĚL I SVÁ NEGATIVA

Ve druhé polovině roku 1918 na Lukavicku vypukla tzv. španělská chřipka, která si vyžádala nejen dětské oběti, ale nevyhnula se ani dospělým a učitelskému sboru. Nejprve onemocněl řídící učitel Václav Voltr, který pak celý následující rok nevyučoval. Chřipka se nevyhnula ani učitelům Janu Křenovi a Václavu Kouřimovi a učitelkám Anně Vackové a Janě Vobrově. Kronika uvádí: *„Žel nebylo nám dlouho popřáno společně vyučovat, neboť již koncem měsíce září vypukla na osadě zdejší infekční nemoc zvaná španělská chřipka, která zhoubně se pak rozšířila mezi školní mládeží i mezi dospělými občany. Samozřejmě jest,*

že školní docházka tím velice trpěla. Následkem této epidemie vyučovaly se všechny tři třídy současně, poněvadž nemoc mezi dětmi byla již tak rozšířena, že děti ze tří tříd do jedné vtěsnány byly. Ovšem vyučování tím značně trpělo a pak také tím, že všechny děti v nemoci se vystřídaly. Zhoubná tato nemoc vyžádala si značné oběti mezi občanstvem i školními dětmi...“ Během 16 dní od vypuknutí epidemie se konalo 10 pohřbů. Z dívek zemřely Marie Heindlová (z Horní Lukavice), Bar-bora Hrubá (z Dolní Lukavice čp. 47), Anna Hrubá (z Dolní Lukavice čp. 51), Marie Sýkorová (z Dolní

Lukavice čp. 7) a Kateřina Fremrová (z Dolní Lukavice čp. 82). Španělská chřipka si celosvětově vyžádala mezi 50 a 100 miliony obětí. Jednalo se o pandemii 1918-1920. Jako první česká oběť je uváděn JUDr. Egon Prorok, koncipient, který zemřel 12. 9. 1918 ve věku 25 let. Španělské chřipce podlehly i známé osobnosti, např. malíři Egon Schiele, Bohumil Kubišta, básník Guillaume Apollinaire aj. Dalším, méně závažným problémem, byl nedostatek paliva. Od 1. listopadu do 1. prosince 1918 musela být lukavická škola uzavřena, neboť neměli dostatek uhlí.

JAK SE SLAVILY VÝZNAMNÉ DNY A VÝROČÍ

tradicí. Záznam z roku 1919 uvádí: *„Před panským hostincem (pozn. sokolovna) seřadil se průvod a dívky v krojích nesly 4 opentlené lípy. Na to kráčeli mládenci a nesli ověncené a opentlené kůly ke stromkům. Na to pak šly spolky s národními prapory za doprovodu hudby po vsi dolů, kdež byla před domem pana Fremra připravena tribuna pro řečníka. Lípy byly zasazeny a pod kořeny stromů založeny byly zapečetěné lahve s pamětními listinami...“* Postupem času se také pořádala divadelní představení, tančila se České beseda, dívky a chlapi se oblékali do krojů apod.

Nesmélo chybět také dobré občerstvení, ale ne vždy to bylo pravidlem. Záznam slavnosti z roku 1864 uvádí: *„Na louku u bažantnice, kde dnes švýcarský domek stojí, byli všichni pozváni na vykázané místo, kde pívem, masem, švýcarským sýrem a domácím chlebem pohoštění byli...“* V pozdějších letech se čepovalo pivo, zakoupil se salám nebo jiná uzenina a k tomu pečivo od lukavských pekařů. Mnoho zábav po slavnostních průvodech se konalo v hostinci U Bílé Růže.

HUDEBNÍK V RUSKÉM ZAJETÍ

PAVEL MAŠEK (1890-1959)

Pavel Mašek, syn Martina Maška (*1857), měl osm sourozenců, z nichž tři pokračovali v otcových hudebních slépějích, Vojtěch, Josef a Václav. Vojtěch hrál na trubku a později byl vyhlášeným kapelníkem v Chlumčanech. Jeho kapela také často hrávala v Příchovicích, zvláště v letech 1910-1930. Josef hrál na křídlovku, Václav na křídlovku a kontrabas a Pavel byl mistrem klarinetové hry.

Těsně před I. světovou válkou otec Pavlovi předal dirigentskou taktovku. Mašek hrál u vojenské hudby 35. pěšího pluku v Plzni. Jako klarinetista hrál zároveň i na fagot ve vojenské smyčcové hudbě, kde byl

sólistou. V průběhu I. světové války byl v Rusku zajat a byl ruskými úřady jmenován dirigentem orchestrálního orchestru v Petro-Pavlovsku. Po návratu z Ruska byl dva roky dirigentem vojenské hudby v Kroměříži.

Osłavy 100 let kapely pana Maška rok 1970

1969

» výstavba dvou bytových domů u sýpký v Dolní Lukavici (pro zaměstnance JZD)

1972

» začalo se stavbou nové has. zbrojnice

1974

» zbourání staré hasičské zbrojnice

1975

» zbourána patrová budova staré kovárny čp. 29

» bourání lesního úřadu

28. 8. 1981

» koladace nové MŠ

1990

» osamostatnění se Horní Lukavice (vznik samostatného OÚ Horní Lukavice)

1992

» konec trvalého obydlení lukavické fary (zemřel farář P. Václav Kaňák)

1993

» otevření Řeznictví U Radů

» první vydání časopisu HLASATEL

1995

» firma TELECOM nainstalovala do obce telefonní budky + do domácností

1996

» výstavba čistírny odpadních vod firmou REMO

1997

» postavena dílna pana Bělonože na místě domu čp. 9 „U Weisportů“

» oprava části střechu zámku firmou Hrubý z Hájů

» založen rybářský spolek Krčini

1998

» firma Dali interier, s. r. o. v nájmu v sokolovně

1999

» vznikla firma Lukrena a. s.

2002

» velká voda - povodně v srpnu

» zámek vrácen v rámci restituce Ferdinandovi Veverkovi ml.

2005

» plynofikace obce

2007

» zemřel kapelník Václav Mašek (* 1929)

» částečná rekonstrukce školy - střecha na menší budově

» vydání nástěnného kalendáře

2008

» kompletní rekonstrukce školy včetně školního bytu

» otevřen penzion Haydnův dům

2009

» obnovena socha sv. Pavla a další sakrální památky v celém správním území

» soutěž Vesnice roku - Cena Rady Plzeňského kraje (3. místo)

ROK 1918 - KONEC I. SVĚTOVÉ VÁLKY

Rok 1918 si nespojujeme jen se vznikem samostatnosti, ale také s koncem I. světové války. Připomeňme si padlé vojáky z Dolní Lukavice, Lišic, Krasavce a Snopoušov.

DOLNÍ LUKAVICE
Bedřich Bloch byl svobodný, legionář, zemřel na ruské frontě v Jakutsku v roce 1918 na tyfus
Václav Hrubý bojoval na italské frontě, byl legionářem. Zemřel 4. 9. 1918
Matěj Bočan byl ženatý, padl v roce 1915 na srbské frontě
Václav Černý nastoupil vojenskou službu v roce 1914, padl v roce 1919, zemřel v nemocnici v Plzni
Vojtěch Červený padl 26. 6. 1915 na italské frontě
Jan Fládr se narodil v roce 1886 v Dolní Lukavici. Padl na ruské frontě v roce 1915
Vojtěch Fremr se narodil v roce 1893, vyučil se pekařem, padl v Haliči na ruské frontě 10. 12. 1914
Alois Fremr se narodil v roce 1890, padl v roce 1916 v Taškentu
Václav Hora nezvěstný na ruské frontě
Josef Hrubý nezvěstný na srbské frontě
František Hrubý padl 28. 12. 1916 na ruské frontě
Josef Kasl se narodil 15. 4. 1884 a padl 28. 11. 1914 na srbském bojišti
Jan Kasl padl v roce 1914 na srbské frontě
Martin Kašpar se narodil v roce 1881 v Dolní Lukavici čp. 61. Po vypuknutí I. světové války byl povolán k 35. pěšímu pluku a přes Polsko se spolu s dalšími dolnolukavskými muži dostal na Ukrajinu do Synevru. Padl zde 15. 3. 1915. Jeho žena zůstala s dětmi sama a spolu se svojí maminkou

STROMKOVÁ SLAVNOST

Spojené strany politické pořádaly v **neděli 4. května 1919 slavnost stromkovou spojenou se sázením lípy svobody, lípy Masarykovy, Wilsonovy a Husovy.** Školní dívky bohužel nemohly činně zasáhnouti do

programu, neboť jim oznámení slavnosti přišlo do školy příliš pozdě a k nacvičení básní a písní by nebylo příliš času.

Krátký popis slavnosti: Před panským hostincem seřadil se průvod, napřed školní dívky

Josef Strejc padl na italské frontě v roce 1915. Ve válce s ním byl bratr Jan (*1865), který válečné útrapy přežil; byl legionářem na italské frontě a 5. 4. 1921 se oženil s Kateřinou Kolářovou ze Kdyně. Spolu měli tři děti, Josefa, Blaženu a Oldřicha. V roce 1928 si manželé postavili dům Na Pajzovně, kde Strejcovi bydlí dodnes

Karel Sýkora

se narodil se v roce 1898 v Dolní Lukavici čp. 7 manželům Václavu a Kateřině Sýkorovým. Karel s bratrem Josefem (*1890) narukovali do I světové války, Karel zde padl. Krátce po válce, v roce 1918, se Josef oženil s Františkou Vokáčovou z Lišic. Měli spolu dvě děti, Josefa a Marii. Josef se oženil s Marií (rozenou Kaslovou) z Dolní Lukavice čp. 54. Marie zemřela mladá. Josef Sýkora (†1993) pracoval jako lokaj na lukavickém zámku. Dcera Josefa a Marie Sýkorových Marie Skolková žije v čp. 7 v DL

Václav Švajcr
zemřel 1. 4. 1915 v nemocnici v Praze

Josef Živný
padl 5. 6. 1914 v Albánii

LIŠICE
Vojtěch Čiviš se narodil 6. 11. 1891 v Lišicích čp. 13 Janovi a Marii Čivišovým, narukoval na ruskou frontu, kde v roce 1915 padl
Václav Kopejtko se narodil v Lišicích čp. 17 dne 17. 6. 1894, v roce 1914 narukoval do války na ruskou frontu, kde u 35. pluku v roce 1918 padl
Josef Přibábň se narodil 10. 2. 1889 v Lišicích čp. 21 Františkovi a Josefě (původem ze Snopoušov), bojoval na srbské frontě, kde v roce 1915 padl. Zanechal po sobě vdovu s malými dětmi
Tomáš Škrábek se narodil 28. 3. 1891 v Lišicích čp. 15, padl v roce 1918 na italské frontě
Emanuel Klička se narodil 6. 11. 1874 v Lišicích čp. 18. Narukoval do války na srbskou frontu v roce 1914 a bojoval u sedmého pluku. V roce 1916 padl, v Lišicích tak zanechal vdovu se šesti dětmi
Jan Ornet se narodil 3. 7. 1894 v Lišicích čp. 75 Janovi a Barboře Ornetovým, v roce 1916 padl na italské frontě
Václav Bém se narodil 28. 9. 1895 v Lišicích, dostal se do ruského zajetí, kde v roce 1917 zemřel
Josef Bém se narodil se 8. 1. 1890 a roku 1915 nastoupil vojenskou službu, padl v roce 1918
KRASAVCE
Antonín Baksa (také psáno Baxa) se narodil v Krasavcích v roce 1888 v čp. 15, sloužil u 7. zeměbraneckého pluku, padl 9. 5. 1915 v Haliči na ruské frontě
Václav Hebr se narodil v Krasavcích v čp. 31, padl 18. 10. 1916 na ruské frontě
Pod kořeny stromů založeny byly zapečetěné lahve s pamětními listinami.

Doslovný přepis ze školní kroniky 1907-1919, s. 180-181

Eva Horová

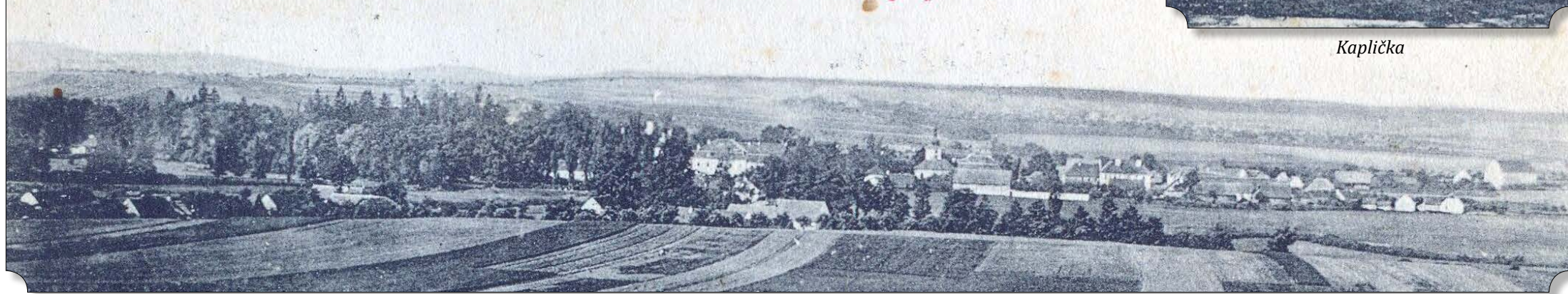

Dolní Lukavice - hlavní ulice na Přeštici

Kaplička

Pozdrav z Dolní Lukavice u Přeštic. Celkový pohled.

Fotografie, kde se možná najdete.

Filomena Prachová 1914-1995
s vnučkou Vendulkou – obsluhovala mandl

1965 pátá třída, která cvičila na spartakiádě

Česádkovi na sokolovně

Kostel sv. Petra a Pavla, asi 60. léta 20. století

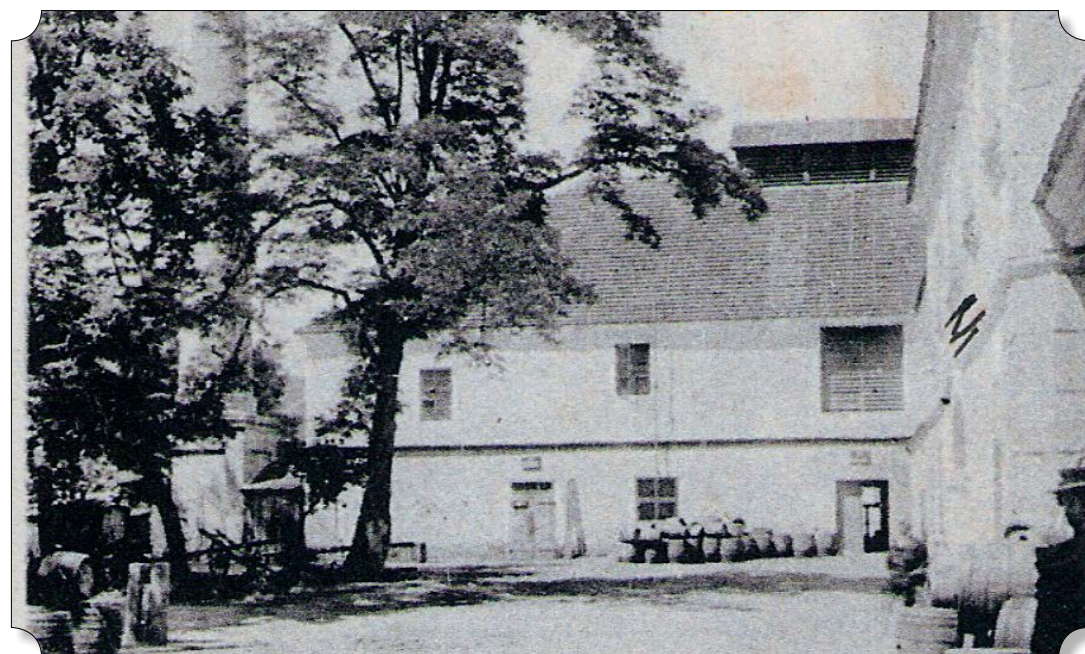
Fara 1972

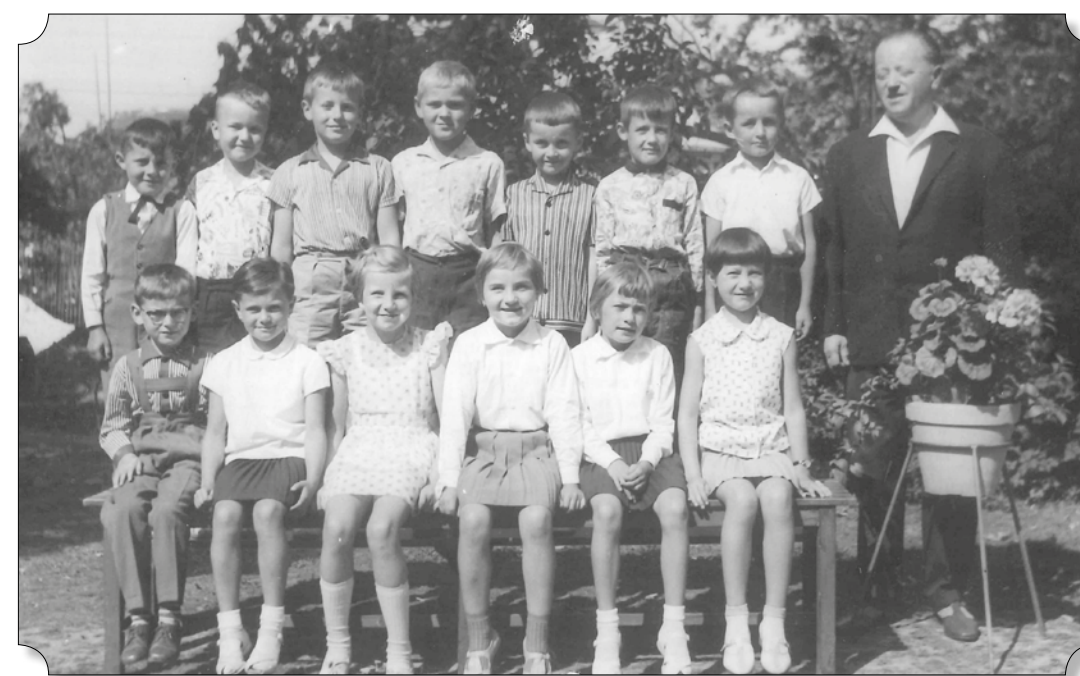
Zbouraná stará kovárna čp. 29 Dolní Lukavice

Budova školy

Zámecký pivovar

I. třída roku 1967, třídní učitel Alois Honzík

Dožínky 1945

Slavnost dětí v Sokolovně

Sokolovna - rekonstrukce WC
Průcha Josef, Koskuba Josef, Rada Jiří a Babka Karel26. července 2013
Oslava 100. narozenin

Paní Průchová ve svatebním

SE SOVĚTSKÝM SVAZEM NA VĚČNÉ ČASY (NEMÍT NIC SPOLEČNÝHO)

**„Vypni to! Hned to vypni!
Přece se nebudeme koukat
na náký RUSÁKY!“**

A tak jsem byla jediná, kdo neviděl Mrazíka. Mí spolužáci z něj citovali celé pasáže, ne že by se jim ta pohádka tak líbila, brali to spíš jako parodii, ale já o to byla ochuzena. Stejně tak o chuť Sibirky - prý to byla velmi dobrá, hutná a smetanová zmrzlina. Mamí se nám ji ale neodvážila koupit... Tak tak že brácha vybojoval sledování hokeje, to babi fandila taky a fandila tak temperamentně, že by strčila i ty nejdivočejší fanoušky do kapsy. A ten slovník! Hokej sledovala pozorně a se zadostiučiněním vítala Jardu Holíka, který sotva vlezl na led, už mydlil hokejkou některého borce ze sborné. A nesouhlasně ryčela, když byl bojovník poslaný na trestnou lavici. U nás nikdy nic ruského či sovětského nemělo šanci, počínaje Puškinem a konče zmrzlinou. A v dobách „družby“ se sovětskými pionýry, když každému z nás přidělila paní učitelka jednoho či dva „prátele“ a vyměňovaly se dopisy, odnáčky, samolepky, my jsme posílali do Sójúzu žvýkačky, přišitě na pohlednicích, ony se posílat nesměly, ale nám bylo těch sovětských pionýrů líto, že je tam prý nemají. Chudák babi zuřila, když viděla dopis od mé přidělené přítelkyně (Onipenko Marina, gorod ŽDANOV) a nebyt mého kvílení, že ho musím přinést ukázat do školy (kontrola, zda si opravdu dopisujeme), rozškubala by ho babi na kusy. To samé chtěla udělat s časopisy, které jsme „dobrovolně“ odebírali, Vesjolije kartinki i Murzilka, byly ale doopravdy festovní, to nebyl novinový nebo časopisový papír, to byl snad nějaký karton. Nešlo to ani roztrhat, v kamnech to nehořelo, a kdyby se babi snažila jednotlivé stránky upotřebit tak, jak slibovala (a jak by odpovídalo obsahu) odřela by prý si celou prrrrdel...

To bylo tak: Babička pocházela z většího statku z Třebýciny u Předslavi. A za války, tedy té první, se k nim na hospodářství dostal mladý Rus Alexandr, říkali mu Saša. Tehdy větší sedláci mohli požádat o výpomoc v hospodářství, bylo jim vyhověno a mohli si vzít na

o Rusku, hrál ruské písně, seznamoval se s našimi zvyky a obyčejí. Také Sašovi se podařilo dát zprávu rodičům a za delší dobu přišla odpověď. Rodiče nabádali syna ke zbožnosti, pili a vděčnosti k hospodářům, jeho nynější zaměstnavatele pak úpěnlivě prosili, jako rodiče rodiče, aby na

syna dohlédli, kdyby onemocněl nebo se zranil, ať zavolají lékaře, oni všechno zaplatí, všechno vynahradí, zaplatí i za ostatní Rusy. Jen co se poměry uklidní. Děkovali za tak pěkné a slušné chování k jejich synovi, bude to pokračovat rodu, převezme statek,

práci ruské zajatce. Aby byla pole obdělána a dobytek opatřený, bylo třeba hodně potravin pro frontu. A mnoho mužů z hospodářství muselo odejít bojovat. Chybějící pracovní síly mohli tedy trochu nahradit zajatci.

Zpočátku s Rusy byla potíž, mnozí byli negramotní a poněkud jednoduššího myšlení... Saša byl výjimkou. Byl to velmi vzdělaný a inteligentní mladík, měl za sebou několik let studií na hospodářských školách, uměl francouzsky, měl veliký všeobecný přehled, hrál na klavír. Jeho rodiče byli zámožní statkáři a vlastnili velké hospodářství, mnohonásobně více polí než Černých a několik vesnic, donedávna i s obyvatelstvem, které pro pána - statkáře pracovalo téměř zadarmo. Třebýcínští rolníci na to hleděli vyjeveně. Saša dovedl práci i zorganizovat, nemohl pochopit, jak tak malé hospodářství (ač byl statek jeden z největších ve vsi) může vůbec uživit rodinu a že se čeládce a najatým dělníkům za práci platí. Velmi brzy si ale zvykl a zdomácněl, nebral svoje postavení zajatce a podřízené pomocné síly nijak tragicky, bral to jako výzvu. Coši jako stáž nebo praxi, prostě doplnění poznatků ze škol. Hleděl se něco nového přiučit a chystal se nové zkušenosti použít i na svém budoucím statku. To se hospodáři Černému i sousedům líbilo, ochotně radili, debatovali o hospodářství a poučovali. Lichotilo jim, že tak bohatý a vzdělaný člověk neví ledacos z toho, co je pro ně samozřejmě a prosí je o rady! Saša se nakonec vypracoval na jakéhosi šafáře, dohlížel na najaté pracovníky a rozděloval práci. Nevedlo se mu zle, u Černých se vždycky k čeládce chovali dobře a čeládka byla jako členové rodiny. Hospodář Sašu vyznamenával před ostatními, hospodyně mu také přála a děti ho milovaly. Učil děvčata na klavír, s nejmladší Annou louskal slabikář a Venouš za ním běhal jako pejsek. Pro ostatní Rusy byl jakési kápo, uznávali ho jako bohatého a vzdělaného člověka, chodili za ním k Černým a Saša pro ně psal a četl dopisy domů. Slavili tam také svoje pravoslavné svátky. Hospodáři mu všechno dovolili, Saša vyprávěl

jeho sestry se provdají za úředníky a ještě malý bratr bude důstojníkem či úředníkem. Celý statek pak poručili pod ochranu „Bogorodici“.

Ale přišel rok 1917, Velká říjnová revoluce, kterou jsme si byli nuceni ještě za sedmdesát let připomínat v listopadu, a tak to bylo se vším. Podle „Dekretu o míru“ ukončilo Rusko válku a také zajatci se měli vrátit domů. Saša se obával. Báł se návratu, báł se o svoji rodinu, tušil, že nové zřízení nebude takovým lidem jako oni nakloněno. Nastalo loučení. S Rusy a se Sašou se loučili sousedé objatí a stiskem ruky, tatínek hospodář Černý je bryčkou vezl na nádraží. Saša mamince hospodyní vděčně líbal ruce, maminka mu dělala na čelo křížek, děti a děvčeka plakaly. Aby řvoucí děti utišil, slíbil jim Saša poslat kožíšky, malinky pro Anču, větší pro Barušku a Venu, dámský kožíšek pro maminku a pro tatínka veliký kožíž, pravou ruskou šubu, jaké nosí tam u nich bohatí hospodáři. Odjeli a děti se dlouho s maminkou za něj modlily a vzpomínaly na něj.

Kožíšky nešly a nešly. Ale jejich Saša nelhal! A slíbil to! Až daleko později se podařilo jednomu ze sousedů dopátrat ke osudu všech těch „jejich Rusů“. Žádný z nich se nikdy domů nevrátil, byli povražděni přímo ve vlaku revolučními vojsky, jako prý všichni zajatci, kteří by mohli „nakazit“ nějakými buržoazními manýry zfanatizované davy dělníků a bezzemků. Sašova rodina byla celá vyvražděna, dvůr vyrabován a majetek rozkradený. Jednomu či dvěma bývalých třebýcínských zajatců se podařilo uniknout popravě a podali zprávu o smrti svých kamarádů i do Čech.

Děti Černých až do smrti nenáviděly cokoliv sovětského i ruského, ty prostě, obyčejné lidi litovaly, na sovětské zřízení hleděly s despektem a odporem. Co je to za lidi, kteří vyhubí ty nejlepší, kteří vyhubí půl svého vlastního národa?

Zbýla jen fotografie dvou mladých mužů ve vojenských uniformách...

Blanka Zahradníková

2010
» soutěž Vesnice roku - Získání oranžové stuhy a 600 000 Kč za obnovu venkova
» rekonstrukce MŠ - sociální zařízení

2011
» obnovena socha sv. Petra
» první rozsvícení lípy (o adventu) před kostelem

2013
» obnovena socha sv. Jana Nepomuckého před kostelem a u mostu
» zemřela nejstarší obyvatelka Dolní Lukavice Anna Průchová (* 1913)
» instalace herních prvků na školní zahradu (u pergoly)

2014
» dokončení výstavby infrastruktury v obytné zóně SEVER v DL

2015
» založen nohejbalový oddíl (TJ Sokol)

2016
» na hřbitov umístěna nová socha písmáka V. J. Maška

2017
» vybudování kanalizace v Lišících a modernizace ČOV Dolní Lukavice

2018
» vybudování nových chodníků, rekonstrukce komunikací v Dolní Lukavici

KULTURNÍ AKCE

1918-2018

(nejedná se o úplný výčet)

1919-1964
» sokolská divadla, plesy, masopustní zábavy (pořádané Sokolem)

1937
» koncert pěveckého sboru Rozkvět z Chlumčany v hospodě U Bílé Růže

1948
» dožínky na sokolovně

1965-1980
» taneční zábavy v sokolovně

1970
» oslavy 100 let založení Maškovy kapely

1978
» založení kapely Hezouni (zanikla kolem roku 1990)

1987
» oslavy 100 let založení SDH Dolní Lukavice

1993
» založena Česká společnost Josefa Haydna a vznik Haydnových hudebních slavností

1994
» zámek otevřen veřejnosti (prováděli: L. Živná, M. Havlová, V. Sladký)

AŽ ŽIJE REPUBLIKA

Dnes se stěží najde pamětník vzniku republiky, těch stoletých mezi námi moc není a opravdoví pamětníci, kteří by mohli podat očitě svědectví o tehdejších událostech, ti už dávno vymřeli. A tak zbývají jen staré kroniky, fotografie a zápisky, badatelé mají stále co objevovat. Nebo můžeme čerpat jen ze vzpomínek na vzpomínky těch, kteří v té době žili.

Ani naše babi, která nám o svém mládí a dětství dost vyprávěla, o téhle době moc nemluvila, desetileté děvče z malé pošumavské vesničky mělo v hlavě jiné starosti, ačkoliv její tatínek, sedlák Jan Černý, byl upřímným Čechem, vesnickým písmákem a vznik samostatného českého státu nadšeně uvítal. Baruška a její mladší sourozenci nijak zvlášť nevnímali ani válku, ani pozdější vznik republiky, jejich malý svět byl klidný a bezpečný a všechno v něm mělo svoje místo a svůj řád.

V souvislosti s válkou vzpomínali sourozenci Černých jen na milovaného Sašu, ruského zajatce, který byl na statku jako výpomoc v hospodářství. Velice ho milovali, jeho odchod oplakali, a když se mnohem později dozvěděli o jeho kruté smrti během občanské války, navždy zanevřeli na všechno sovětské a všechno ruské.

Osmnáctý rok minulého století byl pro Barušku převratný jenom tím, že ji po vychození obecné školy rodiče vypravili do světa na zkušenou. Do velkého světa! Jedenáctiletou Barušku odvezli k jakýmsi vzdáleným příbuzným do Mladé Boleslavi, tam měla chodit do měšťanské školy a hlavně poznat chod řemeslnické a obchodnické domácnosti. Rodiče byli prozíraví a hleděli svoje děti co nejlépe zabezpečit do budoucnosti: Václav měl dostat jako jediný syn grunt, nejmladší Anna byla vychovávána jako budoucí hospodyně na větším hospodářství a nejstarší Baruška se měla podle plánu rodičů provdat za obchodníka či

řemeslníka. Zřejmě už tehdy pro ni měli rodiče vyhlédnutého ženicha a možná už byla domluvena svatba. Vždyť sestra její různé prababičky Anny byla provdaná za zahradníka Jiráska z Lukavice a tahle tetka zřejmě smluvila i svatbu Barušky a Fráni, syna pekaře a krupařky z velkého domu na návsi. O tom, že by se snad některý z mladých zdráhal vzít si „došikovaného“ partnera, o tom nemohlo být ani řeči. Vůle rodičů byla zákonem. Tak to chodilo, taková byla doba.

Baruše se sice v Boleslavi moc stýskala, ale nebyla žádná cimprlína. Ráda se učila, bystře si všímala všech novot a mnohem se tak naučila. Její bytná byla švadlena a „schovanka“ jí často pomáhala a naučila se dost dobře šít, učila se vést domácnost, trochu odlišnou od zvyků tam doma na statku, mnohokrát vzpomínala na různé příhody a strasti. Vzpomínala na to, že občas mívala i hlad, protože její bytná byla tak špatná kuchařka, že Baruška nemohla pozřít ani sousto, i když nebyla nijak mlsná nebo vybíravá. Nikdy se prý nemohla dočkat soboty, kdy ji bytná dala korunu jako kapesné od rodičů a ona si koupila voňavého horkého buřta s houskou. Na to prý se těšila celý týden, bylo to prý jediné jídlo, které snědla s chutí.

Ve škole si našla kamarádky a s některými si pak psala až do jejich smrti. Kdykoliv jsme se později dívali v televizi na nějaký film pro pamětníky s krásnou Adinou Mandlovou, spustila babi: „Helete ji, potvoru jednu! No to byl kus pinčla, ta když byla malá, von jí tatínek držel ruku, nad ní holt nebylo, pinčl jeden. A voni ji doma museli všichni VYKAT, kdopa to kdy viděl!“ Adina byla o něco mladší, babi se na ni pamatovala jako na rozmazlenou „tatičkovu holčičku“, stejně jako jini jejich vrstevníci.

Nejhorším zážitkem z celé „zkušené“ byla nemoc, jako mnoho jiných lidí onemocněla Baruška těžkou chřipkou nazývanou „španělská“. Celé dlouhé dny

Pekař Fremr rok 1941

prý nevnímala nic, jen ukrutnou žízeň i zboží pro obchod, obě dcery, Kačenka i nejmladší Anny chodívaly pěšky až do Skašova s nůšemi na zádech a sháněly od hospodářů maslo a jiné potraviny. A sotva skončila válka, přestala věřit v jeho spravedlnost a všemohoucnost. Celá její rodina vystoupila z církve, dochovala se i korespondence mezi Okresním hejtmanstvím a vojenskými úřady ve Falknově ohledně záznamů o tom, že voj. Fremr František jest počínaje dnem tím a tím bez vyznání. Zřejmě za všechny tři zbylé děti jednali rodiče, myslím, že plnoletost byla tehdy až od 24 let. Mému budoucímu dědečkovi bylo tehdy 20 let, nejmladšímu Jardovi o rok méně a sestre Anny 22.

Fremrovi byli vždy uvědomělými Čechy a s nadšením přivítali vznik republiky, svoje národní citění dávali najevo hlavně v Sokole. Když byl založen Sokol v Lukavici, vstoupila do něj celá rodina, nejsilnější se angažoval nejmladší syn Jaroslav. Uplynulo už celých sto let. Sto let od událostí, které zažívali moji prarodiče a kterými žili moji praprarodiče. Sto let republiky.

Blanka Zahraníková

JAK SE ŽILO ZA „TOTÁČE“ V POROVNÁNÍ S TÍM, JAK SE ŽIJE DNES...

Naše obec prožívá obrovský stavební rozmach. Nové rodinné domky rostou jako po dešti a brzy jsou obydlené mladými rodinami s dětmi. Stěhují se k nám lidé milí, kteří pěstují hezké souseďské vztahy a brzy se začleňují do života obce k radosti nás, starousedlíků. Jak tomu bylo před šedesáti lety?

Mí rodiče postavili rodinný dům v roce 1959 na dědečkově poli. Neměli žádnou speciální techniku, jen vlastní ruce, krumpáč, lopatu, zednické náčiní, kolečko, karb na míchání malty a betonu a hotovost 3 500 korun československých do začátku. Nechybělo jim ale veliké nadšení a touha bydlet ve svém. Stěhovali se do rozpracovaného domu.

Narodila jsem se v roce 1960. Spolu se sestrou jsme prožívaly krásné dětství. Neexistovaly počítače, tablety a mobily, které dnes rodiče zaměstnávají, a tak si celá naše rodina užívala společných chvilék naplno. Chodili jsme hodně na procházky, společně jsme pracovali na zahradě, hráli stolní hry a každý večer poslouchali rádio. Od osmnácti hodin vyhrávaly dechovky, rodiče zpívali a my s nimi. Od půl sedmé večer začínal večerňáček Hajaja. Celá rodina poslouchala.

Myli jsme se v kuchyni, protože koupelna se nevytápěla. V sobotu se zatopilo v kotli brataru v koupelně a celá rodina se koupala. Vlasy jsme si myli v práskovém šamponu značka De Miclén. Nasypal se do dlaně a rozmíchal s trochou vody. Po umytí hlavy jsme si vlasy oplachovali litrovým hrnečkem vody. Stejně tak jsme se „sprchovali“ poléváním hrnečkem. Neměli jsme ani televizi, ani auto. Když jsem byla nemocná, maminka se mnou jela, většinou s horečkou v zimě, autobusem do Přeštic k dětskému doktoru MUDr. Šollarovi. Zpět jsme se vlekly pěšky. Když děti hodně stonaly, dostávaly pak preventivně injekci Pendeponu. Byla značně bolestivá. Když jsme pak museli jít pěšky z Přeštic domů, bolest sestupovala shora do nohy a šlo se špatně.

Ve třech letech jsem začala chodit do mateřské školky. Nacházela se v místě dnešního bytu pod klubovnou. Děti ve věku 3-6 let byly spojené v jedné třídě. Staraly se o nás dvě učitelky. My jsme si je pojmenovaly „stará“ a „mladá“. Ta mladá ale byla ve skutečnosti starší než ta stará. O dobrou stravu se starala kuchařka, paní Huřtáková a po ní paní Cibulková. Ze školky jsme chodili domů kolem staré kovářny, která se nacházela nad dnešním

Stará hasičská zbrojnice, která sloužila 1928-1974

domem Voříškových, v místě, kde je na křížovatce nová květinová plocha.

Přibližně proti kovárně (asi, kde končí klubovna), stávala hasičská zbrojnice. Před ní se každoročně stavěla májka a pro nás děti to byla velká sláva a podívaná. V noci parta lukavických hochů májku hlídala s posezením u ohně, aby jim náhodou nějakí lotři z jiné vsi tu nádhru nepodřízli.

V šesti letech se ze mne stal prvňáček. Děti se tenkrát rodilo málo. Ve třídě nás bylo 13, a to děti z Dolní a Horní Lukavice a Lišic. Školu navštěvovalo i několik dětí

a útrap, kterak opatřit suroviny pro dílnu i zboží pro obchod, obě dcery, Kačenka i nejmladší Anny chodívaly pěšky až do Skašova s nůšemi na zádech a sháněly od hospodářů maslo a jiné potraviny. A sotva skončila válka, přestala věřit v jeho spravedlnost a všemohoucnost. Celá její rodina vystoupila z církve, dochovala se i korespondence mezi Okresním hejtmanstvím a vojenskými úřady ve Falknově ohledně záznamů o tom, že voj. Fremr František jest počínaje dnem tím a tím bez vyznání. Zřejmě za všechny tři zbylé děti jednali rodiče, myslím, že plnoletost byla tehdy až od 24 let. Mému budoucímu dědečkovi bylo tehdy 20 let, nejmladšímu Jardovi o rok méně a sestre Anny 22.

Fremrovi byli vždy uvědomělými Čechy a s nadšením přivítali vznik republiky, svoje národní citění dávali najevo hlavně v Sokole. Když byl založen Sokol v Lukavici, vstoupila do něj celá rodina, nejsilnější se angažoval nejmladší syn Jaroslav. Uplynulo už celých sto let. Sto let od událostí, které zažívali moji prarodiče a kterými žili moji praprarodiče. Sto let republiky.

Blanka Zahraníková

ze Snopoušův a Krasavec. První třídu učil pan ředitel Alois Honzík, ale co to bylo, vlastně jsme tenkrát oslovovali „soudruh“ ředitel, soudruh učitel. Soudruh učitel Honzík byl přísný, ale velice obětavý a hodně nás naučil. Neřešil, tak jako dnes, zda má některé dítě syndrom hyperaktivity ADHD. Pro něj existovaly děti nebedné a děti buchy. Případné konflikty s ně-

kterými zlobiči si řešil na místě ve škole a zastával heslo: „Ve škole si je spravím sám a doma ať si je spraví rodiče, žalovat nehodlám“. Nezbedníci to se soudruhem učitelem neměli lehké. Poslouchali ale na slovo, soudruh učitel měl velkou autoritu. Já jsem ho milovala. O přestávkách s námi učitelé zůstávali ve třídách, neboť sborovna tenkrát neexistovala. Většinou opravoval sešity, předepisoval písaný (dnes už jsou předtištěné) a vedl dětem notýsky, kde zapisoval vše potřebné. Za dobře vypracované úkoly jsme dostávali jednotky, podržené jednotky a jednotky s hvězdičkou. Závodily jsme o co největší

počet udělených hvězdiček. Sou-druh učitel o přestávce hvězdičky do sešitů tiskl razítkem a červenou razítkovou barvou je vybarvoval.

Od druhé do páté třídy nás učila soudružka učitelka Milada Hon-ziková, pravý opak svého manžela. Mírná, klidná a milá učitelka, pro nás byla spíše druhou maminkou. O přestávkách s námi trávila volné chvílky a povídala si s námi. Tak znala dobře naše rodinné poměry, co nás těší a co trápí, jakou nosíme svačinu, kdo nedojdádá, jak jsme oblečení, zda nemáme dlouhé nehty, zda si myjeme před jídlem ruce apod. V květnu a červnu jsme si hodiny tělocviku prodlužovali plaváním u řeky. Od učitelů to byla odvaha, uhlídat takovou partu dětí, aby se neutopila.

Během školní docházky se ško-la rekonstruovala a nás odstě-hovali, každou třídu jinam. My jsme měli chvíli třídu v domku po kancelářích JZD Stráž Míru v Dolní Lukavici, kde nyní bydlí Pavlína Divišovská s rodinou, poté jsme měli ma-ličkou třídu v kanceláři MNV v Dolní Lukavici.

Co se týká lékařských pro-hlídek, rodiče se nemuseli o nic starat. Do školy přijížděl pravidelně pan doktor MUDr. Šollar se sestřičkou. Napřed vyhnal na chodbu chlapce a prohlédl děvčata a pak vyhnal zase dívky. Stejně tak probíhalo i očkování. K zubari jsme jezdili kolektivně, celá škola, po-stopně, po třídách.

Prázdniny jsme trávili u řeky. Byla doslova obležená. Naše plavecké dovednosti jsme zkoušeli napřed na první plavecké trase ke „Koňské“ tj. za první zatáčku řeky. Také jsme chodili proti proudu řeky na Přestice pěšky a pak se nechali nést proudem zpátky k panelům, kde se vstupovalo do vody.

O prázdninách jsme sušili seno. U nás byly tři domky ve vlastnictví tří sourozenců - mé matky, její sest-ry a bratra. Všichni posekali trávu najednou a většinou bylo na mne, abych ráno seno rozhazovala a přes-den obracela. Po poledni mi chodila pomáhat babička, která bydlela ve vedlejší ulici. Ze začátku mi babička hubovala, že ty hrábě držíš jako prase kost, později už mně to šlo pěkně od ruky.

Plynový sporák jsme měli až později, když mně bylo asi 10 let. Ale měli jsme pěkná plátová kamna. Denně se v nich topilo. Na plotýnkách se nejen vařilo, ale také ohřívala voda na mytí nádobí nebo na koupání. Nádobí jsme myli v mycáku. Mytí nádobí byla práce pro celou rodinu. Jako děti jsme měly ještě další po-vinnosti, a to už od mateřské školy. Vytíraly jsme podlahu, utíraly prach, uklízely hračky, prostíraly na stůl.

Nakupovat jsme chodili do konzumu, pro maso a uzeniny k paní Radové, pro textil a textilní galan-terii k paní Babkové do malého krámečku za rohem konzumu. V konzumu byly úslužné a milé prodavačky. Já jsem nakupovala jen v sobotu. Rohlíky stály 0,30 Kčs/kus

a chléb kolem dvou korun, polotuč-né mléko 2,90 Kčs, plnotučné mléko 3,10 Kčs, máslo 10 Kčs. Kvasnice se prodávaly krájené, před Vánoci byla vážená majonéza.

prodavačky jednoty Dolní Lukavice

Pro maso a uzeniny jsme chodili k paní Radové. Historický krámek po židovském řezníku Blochovi byl nádherný. Staré, dobové kachlíky s háky na zavěšení masa a uzenin, velký špalek na sekání masa, vše čis-toučké a voňavé. Když se Jirka Rada oženil, postupně paní Radová starší zaučovala v krámku svoji nevěstu Mílušku. Byla šikovná a jako paní tchyně, do kšeftu.

V konzumu se stály fronty před Vánoci na manda-rinky a banány, později, to už jsem byla dospělá, během roku na toaletní papír a dámské hygienic-ké vložky. Fronty stály ale také ve městech na televizory, šicí a psací stroje a jiné potřeby pro do-mácnost. Dokonce před cestovními kancelářemi na zakoupení poukazu na dovolenou (to se stálo celou noc před termínem dovezení katalogů zájezdů).

My děti Pajzovňáci jsme byly děti ulice. V naší ulici nás bylo asi kolem dvaceti. Stálou partu tvořilo kolem 10 dětí. Běhaly k nám děti i z vedlejší ulice. Bývalo veselo. Hráli jsme různ-é hry: Hejbejte se škatulka, Cukr, káva, limonáda, Na slepou bábu, Čáp ztratil čepičku a další. Místem částých her bývala i strouha, což byla rokle pod námi, kde tekł potok, za-rostlá vrbari. V zimě jsme lyžovali v roklí, která se táhla na levé straně při výjezdu z obce na hlavní křižo-vatku. Když nám ji zavezli, chodili jsme na Hořici nad Hřbitov. Bruslili jsme na požární nádrži pod námi. Tam kluci v létě zkoušeli i plavbu na neckách a v zimě jsme se klouzali po sešikmených panelech dolů na led.

Když jsme vyšli z lukavické školy, dojížděli jsme autobusem do školy

do Přestíc. Zpět jsme často chodili pěšky. Od základní školy jsme byli členy pionýrské organizace. Patřilo to k době a my děti jsme tuto dět-skou organizaci nevnímaly jako organizaci politickou. Asi od 11 let jsme my, dívky, chodily do oddílu „Holubička“, který vedla soudružka učitelka Zdenka Babková. Naše zlatá soudružka vedoucí nás nauči-la háčkovat, šít, plést, vyšívat, štepovat, vyrábět drobné dárky a dekorativní předměty různý-mi technikami. Ještě jsme ne-chodily do tanečních a už jsme válely valčík a polku. Moje maminka pomáhala s ušitím selských krojů a v nich jsme vystupovali s Českou besedou. Jezdily jsme na výlety, do bazénu do Plzně v zimě plavat, v létě na pionýrské tábory nejen na Přesticku, ale jednou dokonce až do NDR k Baltu.

V patnácti letech jsme vstoupili do Socialistického svazu mládeže. Dnes je tato komunistická organizace předmětem kritiky, tehdy jsme byli skupina mladých, která se neflákala a účelně trávila volný čas. Pomáhali jsme se stavbou nové mateřské

Mateřská škola zříti 1982

školký. Kluci byli u ruky zedníkům. Přípravovali maltu v míchačce, děvčata kátrovala písek a prováděla úklidové práce. Z nové školky jsme měli obrovskou radost a brzy do ní začaly chodit naše děti. Také jsme pomáhali v JZD Stráž Míru v Dolní Lukavici. Pořádali jsme zájezdy a ta-neční zábavy a bylo samozřejmostí účastnit se prvomájových průvodů, na které jsme se odmala moc těšili. Průvody se konaly napřed v Přesticích. Tam nás odvážel opent-lený, břízkami zdobený nákladák a průvod postupoval od Prefy až na náměstí. Později se první máj začal slavit v Dolní Lukavici. Hudbou doprovázela kapela „Hezouni“ pana Václava Maška.

Dnes mají děti paní učitelku Nađu Květoňovou a Lukaváček, my jsme měli pana Václava Maška, který učil hru na snad jakýkoliv hudební ná-stroj. Díky němu jsem uměla dobře noty a na housle jsem vydržela hrát 5 let. K panu Maškovi jsme chodili na hodiny v týdn. Seděli jsme ve frontě u Mašků v kuchyni na gauči

1994

» v rámci Haydnových hud. slavností vystoupil soubor Žumbera

1995

» oslavy 125 let vzniku Maškovy kape-ly (koncert před zámkem)

1995

» oslavy 50 let od osvobození ameri-kou armádou

1997

» oslava 110 let SDH

2001

» návštěva astronautů Lovella a Remka na fotbalovém hřišti (hrála Maškova kapela)

2003

» založení hudebního souboru Lukaváček (Mgr. N. Květoňová)

2004

» I. setkání rodáků z Dolní Lukavice

2005

» I. setkání rodáků z Krasavce

2006

» obnovena tradice masopustu (paní Václavou Klepsovou, zastupitelkou)

2007

» První ročník hasičská soutěž O pohár starosty

2008

» slavnostní odhalení busty na Hayd-nově domě

» I. setkání rodáků Snopoušovy

2010

» I. setkání rodáků Lišice

2013

» oslavy 200 let ZŠ a 10 let Lukaváčku

2014

» II. setkání rodáků z Dolní Lukavice

2015

» II. setkání rodáků Krasavce

2016

» oslavy 800 let Dolní Lukavice

2017

» oslavy 130 let SDH

2018

» II. setkání rodáků Snopoušovy
» oslavy 100 let ČSR

STAROSTOVÉ

Jako starosta obce si dovoluji při-pomenout své předchůdce, ať byl již název této funkce postupem doby jakýkoliv. Až po 4. starostu v pořadí to byl např. „úřadující radní“ a starostou byl Karel hrabě Schönborn:

1. **Josef Ausperger**, rolník

2. **Josef Hrubý**, rolník
5. 3. 1884 - 28. 2. 1887

3. **Vojtěch Rund**, rolník
28. 2. 1887 - 28. 12. 1888

4. **Václav Louda**, rolník, DL čp. 2
17. 3. 1889 - 31. 8. 1890

5. **Josef Havránek**, rolník
31. 8. 1890 - 20. 5. 1894

6. **Vojtěch Červený**, rolník
20. 5. 1894 - 8. 9. 1897

7. **Vojtěch Rund**, rolník
8. 9. 1897 - 5. 2. 1908

8. **Josef Regner**, rolník DL čp. 46
5. 2. 1908 - 13. 7. 1919

9. **Václav Červenka**, dělník,
13. 7. 1919 - 29. 3. 1923

10. **František Švajcr**, dělník
29. 3. 1923 - 1. 7. 1923

11. **Josef Červený**, rolník
1. 7. 1923 - 9. 6. 1928

12. **Josef Kotous**, dělník, 9. 6. 1928

13. **Karel Příbání** 1945

14. **Pavel Mašek** 1948

15. **Karel Pokorný** 1954

16. **Josef Hraběta**, DL čp. 140, 5/1957

17. **Karel Živný**, DL čp. 173, 1960

18. **Karel Urban**, Horní Lukavice
čp. 130, 1964

19. **Bohuslav Brož**, DL čp. 124, 1971

20. **Antonín Rojt**, DL čp. 5, 1977

21. **Václav Šisl**, DL čp. 104

22. **Oldřich Vokáč**, Horní Lukavice

23. **Václav Kvídera**, Krasavce čp. 2
1990 - 11/2000

24. **Václav Kašpar**, el. montér,
DL čp. 84, 2000 - 13. 11. 2002

25. **Vítězslav Opálek**, dispečer,
DL čp. 4 od 13. 11. 2002 - dosud

V době působení neuvolněných starostů řídili obecní úřad tito tajemníci :

Karel Švajcr, DL čp. 139

Karel Kadera, DL. čp. 123, účetní

Karel Černý, Snopoušovy čp. 29

Miluška Kastnerová, DL čp. 109, účetní

a čekali, až ten před námi dohraje. Kapela Václava Maška, která si tenkrát říkala „Hezouni“, hrála na tanečních zábavách nejen u nás, ale v dalekém okolí. Dále pořádala takové akce, jako štandrování, tj. hrála o svátcích Marie, Josefa a Václava. V těchto dnech chodili Hezouni po vsi, všude tam, kde bydleli oslavenci, a hráli na přání. U nás doma hráli hned dvakrát. Tátovi Václavovi a mně, Václavce. Pan Mašek mně kaž-doročně nechal zahrát „Vendulko, mé dítě, vy se mi tuze líbíte...“.

DOLNÍ LUKAVICE

Po válce docházelo k dalším promě-nám obce. Byla zbourána budova bývalého panského špitálu (čp. 59). V roce 1950 se v Lukavici bydlelo již ve 181 číslech popisných. O dva roky později se začalo se stavbou nového mostu přes řeku Úhlavu. Nový most nahradil starý dřevěný. Dokončen byl v roce 1953. V roce 1954 došlo ke změně ve využití zámku, byl přidělen Psychiatrické léčebně Dobřany pro zřízení protialkoholického oddělení a záchytné stanice. V druhé polovině 50. let byla postavena budova smí-šeného zboží na návsí. Šedesátá léta se nesla v duchu stavebním. Byla dokončena přístavba Sokolovny, pokračovalo se ve stavbě domů „Na Pajzovně“ od čp. 135 nahoru. V roce 1962 připadl zámek k využití Krajskému skladu léčiv a zdravotního materiálu. V roce 1970 se bydlelo ve 174 číslech popisných. V 70. letech 20. století byla zbourána nevzhledná dvoupodlažní budova bývalé kovárny (čp. 29) u křižovatky Přestice–Plzeň. Část parcely přišla pod čp.

LIŠICE

28. září 1946 byl navrácen zvon na lišickou kapličku. O dva roky později byl do obce zaveden telefon a v roce 1949 se lišičti poprvé svezli autobuso-vou dopravou. Šoféři byli ubytováni v domě čp. 2 (u Anny Loudové). V roce 1956 byla přestavěna budova MNV a rozšířena hospoda U Tolarů (při-stavěno jeviště, dány parkety). Správu převzala Osvětová beseda, která z vlast-ních prostředků zakoupila 20 stolů a 50 židlí. Obec po válce velmi kulturně žila. Fungoval zde ochotnický spolek, konaly se zde plesy. Lišice si dlouho udržely tradici krásných masopustních průvodů. Do kroku maškaram hrála Maškova kapela. V roce 1959 již lišičti jezdili po asfaltové komunikaci, byla vyasfaltována do Předenic a do Přestíc. V roce 1960 obec přešla pod samosprá-vu MNV Dolní Lukavice. O čtyři roky později zde byl založen spolek zahrád-kářů. S nárůstem zájmu o rekreační

Maškova kapela doprovázela také ma-sopustní průvod a samozřejmostí bylo hrát na pohřbech dle přání pozůstalých.

Tancovat jsme chodili, jen jsme vyšli ze školy, do Sokolovny. Každých 14 dnů tu hrály známé kapely. Kromě Hezounů hlavně skupina Reflex a Impuls, jednou dokonce Katapult. Do Sokolovny jsme chodili nejen tančit, ale také cvičit. Od malých dětí, až po ženy a muže. Paní Zdeňka Babková byla také hlav-ní organizátorkou a cvičitelkou při spartakiádách vystoupeních. Já jsem se zúčastnila nácviku spartakiády jen jednou, ale bylo unášející pozorovat to národní nadšení, které spartakiádu provázelo.

Na střední školu do Plzně nás vozil autobus s vlekem. My mladí jsme rádi sedávali ve vleku. Hrozně to tam ská-kalo a bývalo tam chladno. Průvodčí pan Polívka štípal lístky klasickými štípačkami. Měli jsme měsíční jízdenky.

Totalitní doba přinášela spoustu zákazů a nevhod, nemohli jsme si dopřát to, co dnes, ale na druhou stranu jsme si lépe užívali volného času se svými rodi-

či i svými vrstevníky, naše fantazie při hrách neznala mezí, ani ve snu by nás nenapadlo, že za padesát let budou naši potomci trávit volný čas pouhou obslu-hou tabletů či mobilů a nebudou toužit po společnosti hravých kamarádů...

My děti jsme žily s rodiči v laskavém prostředí, nestrádaly jsme a na své dětství vzpomínáme jako na dobu ráje, který už se nevrátí. V rodinách jsme neměli auta, televize, počítače, automatické pračky, ani myčky nádobí, pro spojení jsme nepotřebovali mobily, ale ani klasické telefony. Přesto jsme se vždy domluvili , jako děti jsme byly sa-mostatnější a pracovitější než děti sou-časné, nevyrůstaly jsme osamocené, ale v tlupě kamarádů zabráni do dětských her. Každá doba má své pro a proti a pokroku se nelze bránit, i my starší se musíme přizpůsobovat a nechávat se vést naší mládeží. Za sto let, které uplynuly od vzniku Československé republiky, se hodně změnilo, ale mys-lím si, že by s námi byli naše předkové spokojeni.

Václava Klepsová

Na počátku 90. let byla vyasfaltována náves v Dolní Lukavici. S pracemi se však začalo již na konci 80. let. V roce 1995 došlo k výstavbě telefonní sítě firmou Telecom. Telefon byl zaveden do mnoha domácností a před budovou MŠ „u zrcadel“ byla umístěna telefonní budka. V roce 1997 byla na místě bývalé hospody U Weisportů čp. 9 postavena nová a půdorysně větší soustružnická dílna Jana Bělonové. Ve stejné době se začalo s opravami zámku, zejména střechy. V devadesátých letech bylo v Lukavici postaveno 12 nových domů a po roce 2000 do roku 2013 dalších 17 domů. V roce 2007 byl prodán dům rodiny Havlový čp. 82 na návsí a po rekonstrukci přeměněn v penzion Haydnův dům, který zdobí busta Josefa Haydna z dílny akademického sochaře Jaroslava Šindeláře. V roce 2017 byly vybudovány nové chodníky a komunikace. Individuální výstavba se rozvíjí i v dalších částech obce. Počet obyvatel se rozrůstá, současně máme 975 obyvatel.

PREZIDENTI

**Tomáš Garrigue
Masaryk**
1918-1935

Edvard Beneš
1935-1938

Emil Hácha
1938-1945

Edvard Beneš
1945-1948

Klement Gottwald
1948-1953

Antonín Zápotocký
1953-1957

Antonín Novotný
1957-1968

Ludvík Svoboda
1968-1975

Gustáv Husák
1975-1989

Václav Havel
1989-2003

Václav Klaus
2003 - 2013

Miloš Zeman
2013 - dosud

100 LET

Eva Horová

*Kudy se teď cesta vlní,
dříve stromy, husté trní,
bosou nohou do kaluže,
nyní tady kvetou růže.*

*Co kdysi zvládla lidská ruka,
byla by dnes hrozná muka,
technika tu světu vládne,
práce hned se rychle zvládne.*

*Setkání se vytrácí,
vzpomínky nám krvácí,
méně dnes se lidé schází,
na počítač s dobou sází.*

*Vrásky na tvář ženám psaly,
V zimě peří spolu draly.
Nyní našly velkou spásu,
Salonům svou svěří krásu.*

*Pod pokličkou co dům dal
svět otvírá se novotám,
sushi, šampus, lanýže,
nosí teď mnozí do spíže.*

*Cesta dříve vozem dlouhá,
nyní chvilka je to pouhá,
pod kapotou mnoho koní,
přes sto let už benzín voní.*

*Svět se mění, nic stejné není,
pro nás a další pokolení.
Republice čest, slávu vzdejme
do dalších let vše dobré přejme.*

objekty se na počátku 70. let začala pomalu zastavovat lokalita Údolí luny (dole pod Lišicemi ve směru na Snopoušovy). Byl zde vybudován nový pionýrský tábor (na protější straně v kopci). V roce 1973 bylo kolem řeky Úhlavy postaveno přibližně 35 chat. 30. září 1989 byla otevřena nová prodejna postavená v rámci akce „Z“, která byla předána Jednotě Plzeň- jih. V roce 2004 byla odkoupena obcí Dolní Lukavice a zrekonstruována. Dnes je v ní smíšené zboží, které provozuje paní Hana Macháčková. O dva roky firma Telecom uvedla do provozu telefonní síť a došlo k nárůstu pevných linek do domácností. V roce 1998 František Pouba dokončil poslední práce na novém rybníce. Velká povodeň (v roce 2002) poničila lišický mlýn, dům Stavinohových, pana Kastnera. Obecní dům čp. 18 musel být stržen. Velká voda se zapsala i do historie chat v Údolí luny. V roce 2004 byla obec plynofikována a v roce 2017 byla vybudována nová splašková kanalizace a obnoveny povrchy všech komunikací.

SNOPOUŠOVY

V roce 1949 ve vsi bylo 43 čísel popisných, z toho 3 domy nebyly obydlené. Ve stejném roce byl do Snopoušov zaveden telefon. V roce 1950 byl zaveden rozhlas. Kronika obce uvádí: „V roce 1950 byl k nám zaveden rozhlas, který si vyžádal velkých finančních investic. Z úsporných důvodů byly ampliony dány na stodolu Josefa Kasla (čp. 3). Rozhlas však nevyhovoval, nahore ve vsi byl špatný poslech, a tak na četné stížnosti občanů byl rozhlas 14. října 1951 rozveden po celé obci.“ Na rozdíl od úspěšného pokroku v souvislosti s telefonem a rozhlasem obec trápil starý most. Cituji: „Dávná bolest místní obce je most přes řeku Úhlavu. Tento most je dřevěný a ve velmi špatném stavu a musel se každý rok opravovat. Most přesto chátral a v poslední době již bylo po mostě strach jezdit. Tabulka, na které bylo označeno zatížení 15q znamenalo, že veškerá doprava do obce byla ochromena. Jest to jediný a hlavní spoj do obce ze všech stran. Mléko se musilo vyvážet na hlavní silnici mezi Lišicemi a Předenicemi. Nejméně již 15 roků se uvažovalo o postavení nového, betonového mostu a nikdy z různých důvodů nebyly plány uskutečněny.“ Nakonec se všichni nového mostu dočkali. Byl postaven v letech 1949-1950. V roce 1950 bylo v obci 42 domů a o dva roky později měly Snopoušovy dokonce svůj vlastní obecní úřad, v domě čp. 11 (tzv. Roubalovna, nyní čp. 46).

V souvislosti s budováním v obci, obyvatelé usilovali o prodloužení autobusové linky Plzeň-Předence až do Snopoušov. 4. ledna 1951 přijel do Snopoušov autobus s úředníky ČSAD, aby prošetřili, zda jsou k tomu vhodné podmínky. Šetřením se zjistilo, že po úpravě silnice a vybudování garáže na autobus ze starého ovčína, bude linka prodloužena. 24. února 1951 byla tato linka poprvé zprovozněna. Poté byla prosazena i druhá autobusová linka Přeštice-Snopoušovy. První svezení autobusem do Snopoušov bylo 7. ledna 1951. V prosinci 1954 bylo rozšířeno veřejné osvětlení o 6 světél. V letech 1956-1960 byla postavena budova tehdejšího místního národního výboru. V roce 1962 byla postavena nová požární zbrojnice. Za největší stavební akci 20. století lze však považovat stavbu kulturního domu. Započalo se v roce 1973 a stavba byla dokončena v roce 1977. Nový kulturní dům se mohl pyšnit velkým sálem s jevištěm a hostincem s výčepem. Budova byla podsklepena. Kulturní dům se stavěl svépomocí. Hned od počátku se zde konaly různé kulturní akce a sjíždělo se sem celé okolí. V 90. letech 20. století se zde scházela mládež na bigbity a diskotéky. Budova je v majetku obce Dolní Lukavice, obec ji pronajímá a konají se zde kulturní akce. Na konci 80. let došlo k demolici starého ovčína. Počet čísel popisných zůstal neměnný. V současné době má poslední dům čp. 57. Některá

čísla popisná dostala své číslo po původním domě, který podlehl demolici.

KRASAVCE

V roce 1947 byla v Krasavcích zbourána došková chalupa čp. 29. V roce 1948 se začalo v obecním zastupitelstvu hovořit o kanalizaci, ale realizována byla postupně až v šedesátých a na počátku 70. let. V říjnu 1951 byl do obce zaveden telefon, hovorna byla zřízena v domě čp. 15, v listopadu se začalo se stavbou družstevní prodejny Jednota v čp. 24. Zprovoznění rozhlasu došlo 11. června 1952. V roce 1963 JZD zbudovalo mostní váhu u silniční jámy na rozcestí na Dolní Lukavici. V březnu 1966 byl zbourán betonový transformátor, který stál od roku 1929 na rozcestí u čp. 6 a čp. 10. Nový transformátor byl postaven na poli ve směru na Dolní Lukavici. 14. září 1972 se započalo vyměřovat pro stavbu prodejny, klubovny a hasičské zbrojnice v čp. 10. V přízemí měla být prodejna, sklad, místnost pro mandl, dále schodiště a sociální zařízení. O rok později již byla stavba pod střechou a v listopadu 1975 byla zkolaudována. Stavbu postavil zedník z Krasavce Tomáš Prach z čp. 35 a 6. února 1976 byla nová budova slavnostně otevřena. V roce 1977 byly zlikvidovány zbytky po staré pastoušce, plocha před prodejnou vyasfaltována a brigádníci položili obrubníky. V letech 1974-76 stavěl nový patrový dům čp. 2 Václav Kvídera. V roce 1979 se stavěly nové linky silnější elektrického napětí vedené z Energovodu. V roce 1980 postavil dům čp. 36 Václav Havel. V roce 1983 byla vyasfaltována silnice z Krasavce do Snopoušov. V osmdesátých letech začalo docházet k většímu stěhování lidí do měst, a tak byla řada čísel popisných zrušena a domy zbořeny čp. 3, 7, 16, 17, 23 a 29. V roce 1990 byl mezi domy čp. 32 a čp. 11 v lokalitě „Na Pastvičkách“ postaven první montovaný domek. S výstavbou se pokračovalo i v devadesátých letech a rovněž na počátku 21. století.

Eva Horová

PROGRAM OSLAV 100 LET ČSR

**27. 10. 2018
Snopoušovy**

16.00
slavnostní sázení lípy
opékání v altánu

17.00
křest symbolů obce,
připomenutí 100 let vzniku ČSR

17.30 – 20.00
KD, vystoupí kluci Mrázovi

20.30 – 01.00
KD, vystoupí Ponorka band

Autobusový svoz zdarma tam:
v 15.20 z Krasavce,
v 15.30 z Dolní Lukavice,
v 15.40 z Lišic
rozvoz mikrobusem zpět:
ve 22.00, 24.00 a 1.30

**28. 10. 2018
Dolní Lukavice**

10.30
mše svatá v kostele za padlé
vojáky v I. a II. sv. válce

16.30
položení věnců u pomníku
padlých v Dolní Lukavici

16.45
lampionový průvod
od pomníku padlých

17.00
táborák, ohňová show,
občerstvení

18.00 – 21.00
posezení s Hájenkou
v Chovatelně